

21-го лютого 2019 року в Університеті Людвіга-Максиміліана у Мюнхені відбулася відкрита дискусія за підсумками роботи Дев'ятої міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції з україністики "Діалог мов – діалог культур. Україна і світ". Авторка найкращої доповіді, яку було обрано за результатами незалежного оцінювання, підсумками дискусій та актуальністю теми доповіді «Мовна біографія Казимира Малевича», отримала запрошення до участі в ній.

Ірина Брага

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Пропонуємо до Вашої уваги звертання пані Ірини Браги до організаторів і учасників конференції та її враження від перебування у столиці Баварії:

**Високоповажні організатори конференції!
Вельмишановні колеги!**

Щиросердно дякую організаторам цього річного наукового форуму, що створили атмосферу справжнього інтелектуального Свята мовно-культурного діалогу, впродовж якого всі його учасники почувалися зручно й упевнено. Ви робите надзвичайно важливу справу – єднаєте українців в Україні та поза її межами, уможливаєте Діалог ідей та поглядів, подаєте взірець проведення онлайн-наукових заходів, і Ваша подвижницька праця насправду неоціненна. Сумлінно і послідовно, натхненно і вишукано Ви підносите українознавство у світі на щоразу вищий щабель, надихаючи нас, українців, на нові звершення та створюючи платформу для оприявлення наших фахових здобутків.

Усі ми, учасники конференції, отримали чудову нагоду віртуально обмінятися думками. Переконана в тому, що ці чотири дні наповнили кожного з нас плідними ідеями, вразили неочікуваними відкриттями, обдарували незабутніми враженнями та збагатили новим досвідом.

Дорогі колеги! Неймовірно вдячна всім за увагу до моєї доповіді, за активне її обговорення, схвальні відгуки і, безперечно, за підтримку під час голосування. Дякую за віру в мене і за надану мені можливість виголосити свою доповідь у Мюнхен та долучитися до відкритої дискусії.

Зичу всім міцного здоров'я і творчого натхнення!

З глибокою повагою – окрилена Ірина Брага

Сплив час відтоді, як я повернулася з Мюнхена, а подумки ще там... Чарівне місто не розмикає обійми, адже з ним пов'язано стільки емоцій!

Але спершу – передісторія, як то кажуть, витоки.

На початку листопада 2018 року відбулася знаменна для спільноти українців подія – IX Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція з україністики «Діалог мов – діалог культур. Україна і світ». Це «моя» друга конференція після 2015 року, тож мала певний досвід, знала, як ретельно і ґрунтовно мушу готуватися, щоб найповніше висвітлити результати свого дослідження. Гадаю, не здивую ні постійних учасників заходу, ні початківців, зауваживши, що конференція, яку організують німецькі колеги, проводиться на надзвичайно високому науковому рівні, а отже, вимагає повної самовіддачі. Упродовж вікопомних чотирьох конференціальних днів мене повністю поглинули дискусії навколо різноманітних мовознавчих, літературознавчих, культурологічних і освітніх проблем. Геть утомлена, проте піднесена, наприкінці насиченого трудового дня переходила на офіційний сайт Баварської державної опери, розглядала віртуальні афіші та мріяла колись в житті потрапити на балет «Аліса у Дивокраї» у Мюнхені.

І диво сталося – спершу колеги визнали мою доповідь найкращою в секції «Мова» (промінчик надії зажеврив!), а зрештою – і з-поміж усіх доповідей конференції (на що я аж ніяк не сподівалася!). Як переможниця отримала запрошення до Інституту слов'янської філології Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана для участі в Засіданні круглого столу за підсумками конференції.

Упродовж тривалого листування з пані О. Новіковою ми обговорили все: і власне захід, і зміст моєї доповіді, і мультимедійну презентацію, а поза тим – безліч різноманітних побутових питань (як тільки їй не забракло терпіння!). І ось ретельна підготовка та безсонні ночі позаду. Нарешті Мюнхен! Цілий вир почуттів охопив мене! Радість від особистого знайомства з професором, директором Інституту слов'янської філології Ульріхом Шваєром і доктором Оленою Новіковою, неборне хвилювання перед виступом у стінах Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана – одного з найдавніших і найвідоміших університетів Європи, захоплення від його інтер'єрів, урочистих лекційних аудиторій, старовинних вітражів і фресок, органу (!), мармурових сходів і статуй...

Організатори конференції до дрібниць продумали та склали програму урочистих заходів на відзначення 140-ої річниці з дня народження Казимира Малевича «Казимир Малевич: український акцент», що відбулися за підтримки Генерального консульства України у Мюнхені та Державної канцелярії Федеральної землі Баварія. У межах цієї програми я виголосила доповідь «Мовна біографія Казимира Малевича» для студентів і викладачів Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана та Українського Вільного Університету, українських студентів з університетів Мюнхена, представників української діаспори і німців. Мені пощастило з надзвичайно уважною аудиторією, і, незважаючи на те, що захід тривав більше трьох годин, навіть після його завершення чимало слухачів ставили запитання, цікавилися деталями дослідження. Було дуже приємно чути слова вдячності, бачити в очах зацікавленість і відчувати тепло дружніх рукостискань.

Пишаюся тим, що долучилася до важливої справи – одного з проєктів культурної дипломатії як частини політики «м'якої сили», представляючи українську мову й українське мовознавство в європейському місті.

Виконавши свою основну місію, почала вивчати все довкруги...

Неабияке враження справило відвідування наукової бібліотеки Інституту слов'янської філології: затишне приміщення, величезна кількість книг з різноманітних аспектів філології, й усі скарби ось тут – варто тільки простягти руку.

Що ж до Баварської державної бібліотеки, де мені також пощастило побувати, то це справжня заповітна мрія бібліофіла. Практично на вході почала дивуватися: високі мармурові сходи і колони, арочна урочисто-біла стеля. Справжній храм науки і знань! Як завсідник бібліотек, звичайно ж, звернула увагу на все те, що робить книгозбірню комфортною, бо ж пам'ятаю, як у 1990-і приходила до Парламентської бібліотеки зі своєю лампочкою, та й сьогоднішня ситуація з Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського вкрай засмучує. У Баварській бібліотеці все побудовано за принципом

самообслуговування. Наприклад, замість традиційного гардеробу вздовж стіни розташовано шафки – камери схову, де відвідувачі самі залишають свої речі. Для кожного читача відповідно до номера читацького квитка відведено поличку, куди він має доступ без допомоги бібліотекаря. На таку поличку книжка може потрапити зі сховища не тільки Баварської бібліотеки, а й будь-якої німецької книгозбірні. Не приховуватиму, яку заздрість викликала кімната, де можна власноруч відсканувати потрібні сторінки чи всю книгу, а потім зберегти відсканований матеріал на флешці. Оплачується така послуга карткою, навіть зрушити з місця не доведеться. Якщо ж з'являються якісь запитання, на допомогу завжди прийдуть компетентні та доброзичливі працівники відділу. А ще зручні читальні зали, величезні комп'ютерні кімнати, просторі холи, де також можна працювати. Мабуть, тому в бібліотеці дуже багато читачів.

Якщо не враховувати трансфер електричкою від аеропорту до міста й оглядову автобусну екскурсію, весь час ходила Мюнхеном тільки пішки, бо хотіла відчутти ритм міста, ввібрати його запахи та смаки, закарбувати в пам'яті зорові образи Мюнхена.

Столиця Баварії назавжди полонила моє серце впорядкованими, затишними вулицями Луїзіяштрассе, Терезіяштрассе, Людвігштрассе, урочистими площами Одеонплац і Марієнплац, назви яких зачаровують, величними церквами й соборами (університетська церква Святого Людовика (Людвігскірхе), церква Святого Петра (Петерскірхе), Собор Пресвятої Діви Марії (Фрауенкірхе), Собор Святої Трійці (Театінеркірхе)), причепуреною Старою ратушею та химерною Новою, на фасаді якої у визначений час б'ють 43 дзвони годинникового механізму Глокеншпиль, а на малахітового кольору балкончику 32 ляльки починають рухатися, відтворюючи сценки з міського життя.

Резиденція баварських герцогів і королів викликала захват ста тридцятьома залами, прикрашеними вишуканими коштовними експонатами. Особливо вразив Антикваріум – одна з перших зал – колекцією скульптур доби Відродження. А потім ходила всіма залами, відкривши рота, тому що подиву від краси та розкоші не було меж. Вхід до Резиденції «охороняють» два бронзові леви зі щитами. Перехожі, поспішаючи у щоденних справах, майже механічно здійснюють такий собі магічний ритуал – рукою труть мініатюрну левову голову на якомусь із щитів. Поцікавившись, дізналася, що це має принести щастя. Звичайно, у такий спосіб попросила щастя і я.

У самому серці Мюнхена розташовані улюблені місця відпочинку як мюнхенців, так і гостей міста: парк Хофгартен в італійському стилі, а неподалік від нього – Англійський сад. Приємно було поблукати стежками цих парків: у Хофгартені – милуючись архітектурними шедеврами, вишукано поєднаними з рукотворним пейзажем, а в Англійському саду – насолоджуючись майстерно облаштованою первозданною природою в усій її красі.

Незабутні зустрічі з прекрасним продовжились у Старій Пінакотечі, де зберігаються шедеври італійців Леонардо да Вінчі, Боттічеллі, Рафаеля, Тіціана, Тінторетто, голландців Босха і Рембрандта, фламандців Брейгелів і Рубенса, німця Дюрера, іспанця Ель Греко, француза Буше та ще багатьох великих живописців. Не знаю, як щодо інших людей, але мої очі, споглядаючи красу, сконцентровану в одному місці, завжди вихоплюють окремі полотна. Так було й цього разу.

Знаменитий «Автопортрет» Дюрера, один з перших автопортретів Рембрандта, картини Пітера Брейгеля Старшого настільки припали мені до душі, що я поверталась до них знову і знову.

Якщо витвори старовинних майстрів пензля викликають щире захоплення і відчуття досконалості, то полотна сучасних митців мене особисто надихають на творчість. Є в них якийсь особливий магнетизм. Саме такі відчуття були в мене під час відвідування Пінакотеки сучасності. Крім картин Анрі Матісса, Пабло Пікассо, Василя Кандинського, Сальвадора Далі, Енді Воргола, в музеї представлено історію розвитку дизайну та вжиткового мистецтва, зокрема автомобільного дизайну, дизайну предметів побуту і меблів (наприклад, є зала гнутих меблів), прикрас тощо.

Міська галерея в будинку Ленбаха (Ленбахауз), яка зажила світової слави завдяки зібранням робіт, створених творчою групою «Синій вершник», завершила моє знайомство з мюнхенськими музеями. Шанувальників мистецтва будинок Ленбаха передусім приваблює іменем славетного художника Василя Кандинського, адже завдяки експозиції можна простежити шлях митця до абстракціонізму. Відвідувачам Ленбахаузу дає принаду історія про романтичні стосунки Василя Кандинського і Габріель Мюнтер – тут можна переглянути їх love story в картинах. Не байдужа постать Василя Кандинського й українцям. Відомо, що як особистість він сформувався на українських теренах. З п'яти років Кандинський мешкав у Одесі, де закінчив гімназію, а художню освіту здобував у Київській Рисувальній школі Миколи Мурашка, де вчився малярству в Миколи Пимоненка, згодом неодноразово виставляв свої полотна в Одесі та Києві.

У неділю, прогулюючись Марієнплац і Карлсплац, одними із центральних вулиць Мюнхена, стала мимовільною учасницею карнавалу Фашинг – аналога українського Колодія. Люди в карнавальному вбранні від щирого серця веселилися і забавлялись, як діти. Зустріла найрізноманітніші образи, що простували вулицями: нареченого й наречену, гувернантку з дитячим візочком, групу чоловіків, перевдягнених у черниці і нескінченну кількість «мешканців потойбіччя». Були й цілі команди, які проїжджали на спеціально обладнаних і прикрашених платформах вантажівок: «зебри», «індіанці», «рожеві пантери». Музика всіх стилів і на будь-який смак лунала звідусіль – народні баварські мелодії, військові марші у виконанні справжнього духового оркестру, техно, рок і поп.

І про театр. Це той випадок, коли сама подія перевершила очікування. У балетній виставі «Аліса в Дивокраї» за всесвітньо відомою казкою Льюїса Керолла щасливо поєдналися прекрасна музика сучасного композитора Джобі Талбота, сценарій Ніколаса Райта, філігранна хореографія Крістофера Вілдона, вишукані декорації, досконалі костюми, створені під керівництвом театрального художника Боба Кроулі, і, звичайно ж, висока майстерність танцівників. Наративний балет – саме так визначили жанр цього видовища мистецтвознавці. Вистава тривала майже три години, але про час я зовсім забула. Біля мене сиділа пані з донькою. Як з'ясувалось у розмові під час антракту, вони приїхали з Португалії, і їх переповнювали ті ж самі емоції, що і мене. Ось так і в театральній залі, і впродовж усього перебування в Мюнхені мене супроводжував «діалог мов – діалог культур».

Фото з офіційного сайту Bayerische Staatsoper: <https://www.staatsoper.de/stueckinfo/alice-im-wunderland.html>

Безмежно дякую вам, вельмишановні учасники конференції, за те, що перейняли мою доповідь, віддали за неї голоси. Дякую високоповажним організаторам не тільки за їхню титанічну подвижницьку працю, а й за подаровану впевненість у своїх силах, за справжені мрії та за творче натхнення для подальших справ.

Окрему подяку складаю дивовижному і прекрасному, пишному і неповторному, величному і душевному Мюнхену – за щирий дитинний подив та потужну енергію краси і добра.

P. S. Повернувшись до Сум, зустрілася з викладачами нашого університету, які в різні роки брали участь у науковому форумі «Діалог мов – діалог культур. Україна і світ».

Мюнхенський осередок у Сумах очікує на ювілейну, десяту, конференцію і надсилає німецьким колегам щирі вітання!:)

